

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

VOLUME 14 NUMBER 2
JANUARY 21, 1983

สถานการณ์อหิวาตกโรค	13
อาหารเป็นพิษ-จังหวัดเชียงใหม่	13
และนครปฐม	
บัตรรายงานโรค สัปดาห์ที่ ๔๐-๔๒	14

EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

สถานการณ์อหิวาตกโรคระหว่างวันที่ ๔-๑๕ มกราคม ๒๕๒๖ ได้รับรายงานจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศรวม ๑๕ ราย ตาย ๑ ราย เป็นรายงานจาก อ.เมืองสมุทรปราการ ๖ ราย ตาย ๑ ราย (รายที่ถึงแก่กรรมเป็นเด็กอายุ ๑ ปี ๓ เดือน) จาก จ.สงขลา ๔ ราย (อ.เมือง และ อ.สติงพระ แห่งละ ๒ ราย) จาก อ.เมืองนนทบุรี ๒ ราย และอีกแห่งละ ๑ รายที่เขตบางเขน กทม. อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยาและ อ.หัวไทร จ.นครศรีธรรมราช ในจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดนี้เป็นผู้ป่วยที่มีวันเริ่มป่วยระหว่างสัปดาห์ที่ ๒ นี้ ๑๓ ราย ตาย ๑ ราย และอีก ๒ รายเป็นรายงานย้อนหลังของสัปดาห์ที่ ๑ จาก อ.เมืองสมุทรปราการและนนทบุรี แห่งละ ๑ ราย

รายงานการสอบสวนโรคทางระบาดวิทยา

อาหารเป็นพิษ - จังหวัดเชียงใหม่และนครปฐม

เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๕ ได้เกิดการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษขึ้นที่ หมู่ที่ ๔ ต.บวกค้าง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ มีผู้ป่วยทั้งหมด ๖ ราย เป็นชาย ๑ ราย หญิง ๕ ราย อายุระหว่าง ๔ - ๓๕ ปี ทั้ง ๖ รายมีประวัติร่วมบริโภคนมจืดน้ำเงี้ยวก่อนมีอาการป่วย โดยนมจืดนั้นซื้อเก็บไว้ตั้งแต่ตอน ๗.๐๐ น. แล้วมาทำน้ำเงี้ยว(ปรุงสุก)บริโภคตอน ๑๔.๐๐ น. หลังจากนั้นประมาณ ๒๑.๓๐ น. เริ่มมีอาการแน่นหน้าอก และต่อมาถ่ายอุจจาระร่วงพร้อมกับอาเจียนบ่อยครั้ง ผู้ป่วยทั้ง ๖ รายได้เข้ารับการรักษาที่ รพ.นครเชียงใหม่ อาการหายดีเป็นปกติในเช้าวันรุ่งขึ้น สำหรับตัวอย่างอาหารไม่สามารถจะเก็บส่งตรวจได้ทัน

เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๒๕ มีผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษเกิดขึ้นในงานแต่งงานแห่งหนึ่ง ที่หมู่ ๑๐ ต.ทัพหลวง อ.เมือง จ.นครปฐม จากผู้ร่วมงานประมาณ ๒๐๐ คน มีผู้ป่วยประมาณ ๕๐ รายได้มาขอรับการรักษาที่ รพ.นครปฐม และแพทย์รับไว้เป็นผู้ป่วยภายใน ๑๑ ราย

ผู้ป่วยทุกรายมีประวัติรับประทานขนมจีนแล้วมีอาการป่วยตามมาในเวลาประมาณครึ่งชั่วโมงโดยมีอาการอาเจียน ชีบ อ่อนเพลีย น้ำลายสอ บางรายมีอาการระงว่ง ขนมจีนในงานซื้อเก็บไว้ตั้งแต่ ๗.๐๐ น. แล้วเริ่มมีผู้รับประทานเรื่อยมาตั้งแต่ ๑๐.๐๐ น. แต่ไม่มีผู้ใดป่วย จนกระทั่งเวลา ๑๖.๐๐ น. เป็นต้นไปผู้รับประทานขนมจีนแล้วเริ่มมีอาการป่วย โดยมีอาการอาเจียน ปวดมวนในท้อง น้ำลายสอ และอุจจาระร่วงตามมาหลังจากรับประทานไปประมาณ $\frac{2}{2}$ - ๑ ชม. ผู้มาร่วมงานอื่น ๆ ได้ทยอยนำผู้ป่วยส่ง รพ.นครปฐมดังกล่าว เจ้าภาพได้นำขนมจีนที่เหลือประมาณ ๒ กิโลกรัมใส่ถุงพลาสติกฝากผู้มาที่โรงพยาบาลส่งตรวจทางห้องชันสูตรในคืนนั้น แต่เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลผู้หนึ่งได้แนะนำให้ไปส่งที่ รพ.บ้านโป่ง เพราะ รพ.นครปฐมตรวจไม่ได้

ผู้รายงาน เจ้าหน้าที่ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่, ศูนย์ระบาดวิทยา
หมายเหตุรายงาน - ไม่มีรายงานผลการตรวจอาหารมาด้วยจากทั้ง ๒ แห่ง ด้วยเหตุผลที่ต่างกัน คือตัวอย่างหมดเก็บไม่ได้ และเจ้าหน้าที่ปฏิเสธไม่ยอมรับตัวอย่างส่งตรวจ รวมทั้งไม่มีรายงานผลการตรวจตัวอย่างอุจจาระร่วมมาด้วย แต่จากอาการป่วยและระยะฟักตัวของการป่วย โรคอาหารเป็นพิษทั้ง ๒ แห่งนี้น่าจะเกิดจาก S.aureus ที่สร้าง heat-resistance enterotoxin เพราะมีระยะฟักตัวค่อนข้างสั้น (๑ - ๖ ชั่วโมง) toxin นี้สามารถทนความร้อนได้นานถึง ๓๐ นาที (กองระบาดวิทยา รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำเดือน 2525 ; 13 : 257 - 258)

บัตรรายงานโรคที่เข้ามายังกองระบาดวิทยา สัปดาห์ที่ ๔๐-๔๒

กองระบาดวิทยาได้รับบัตรรายงานโรคจากข่ายงานเฝ้าระวังโรคทั่วประเทศ ในช่วงไตรมาสสุดท้ายหรือ ๑๓ สัปดาห์สุดท้าย (๔๐-๔๒) ของปี ๒๕๒๕ รวมทั้งสิ้น ๒๕๔,๘๕๔ บัตร (๑๐,๒๑๗-๒๔,๘๘๒ บัตรต่อสัปดาห์ เฉลี่ย ๑๙,๖๐๕ บัตรต่อสัปดาห์) หรือประมาณ ๒๕.๒% ของบัตรรายงานที่ได้รับทั้งหมดในปี ๒๕๒๕ (๑,๐๑๒,๗๖๗ บัตร เพิ่มขึ้น ๒๕% ของบัตรรายงานทั้งหมดในปี ๒๕๒๔)

เมื่อดูในแง่ความทันต่อเวลาและความต่อเนื่อง โดยถือว่าควรจะมีบัตรรายงานโรคมาจากจังหวัดต่าง ๆ ทุกสัปดาห์ พบว่าในช่วง ๑๓ สัปดาห์มีเพียง ๑๘ จังหวัดที่ส่งบัตรต่อเนื่องกันทุกสัปดาห์มาตลอด (ตารางที่ ๑) เท่ากับ ๒๕.๗% ของจังหวัดทั่วประเทศ เมื่อแยกเป็นรายภาค ภาคเหนือจะมีเปอร์เซ็นต์ของจังหวัดที่ส่งบัตรต่อเนื่องกันทุกสัปดาห์มาตลอดสูงกว่าภาคอื่น ๆ อีก ๕๕ จังหวัดที่เหลือพบว่าในช่วง ๑๓ สัปดาห์ไม่ได้ส่งบัตรรายงานเพียงสัปดาห์เดียวมีมากที่สุดเท่ากับ ๑๓ จังหวัด (๒๓.๖%) ขณะเดียวกันพบว่ามีถึง ๑๑ จังหวัด (๒๐%) ที่ไม่ได้ส่งบัตรรายงานเกินกว่า ๖ ใน ๑๓ สัปดาห์ขึ้นไป (ตารางที่ ๒) ซึ่งนับว่าจำนวนสูงพอสมควร